

§. 512. Ipsa ossa morbos patiuntur similes iis, quos hætenus in mollioribus partibus descripsimus.

Antequam de morbis internis dicatur, ultimum superest Capitulum, in quo de ossium morbis agitur. Utilissima erit & horum morborum pertractatio, ut postea plurima intelligi melius possint, quæ in Lue Venerea, Rachitide, Scorbuto observantur.

Ossa, quæ merito durissima, aridissima, & maxime terrestres animalium partes a Galeno dicuntur, & fulciendis ac stabiliendis reliquis inserviunt, similes morbos pati, ac partes corporis molliores, mirum forte videbitur: Verissimum tamen hoc esse patebit ex sequentibus.

Ossa omnia quondam mollia fuerunt: totum enim hominis rudimentum primis a conceptu diebus, nisi æquabili ambientis fluidi pressione sustineatur, informis mucis specie diffuit; & hoc in generatione pulli ex ovo per immortalia Malpighii observata constat. Sed & in homine jam nato plurimæ partes membranaceæ & molles inveniuntur, quæ postea in solidissima ossa mutantur. Docent hoc imprimis capitis ossa, quæ adhuc satis diu membranæ naturam retinent loco illo in capitis vertice, fontanella dicto, qui ad octavum ætatis annum, & ferius adhuc, in quibusdam hominibus membranaceus & mollis manet. Imo, quod mirabilius est, durissimi postea futuri dentes, dum in recens nati mandibulis latent, mollem mucum, innumeris vasculis irrigatum, referunt. In prima ergo sua origine mollia ossa cum fuerint, omnes morbos mollium partium pati potuerunt, saltem antequam induruerint. Postquam autem illam soliditatem acquisiverunt, quæ requiritur, ut destinatis in corpore hu-

§. 513. NAM interstitia horum vestiuntur membranula eodem vasorum genere instructa, iisdem liquoribus perpetuo allatis humectata, ac illæ.

Demonstraverunt celeberrimi Anatomici Clopton Havers (r) & Dominicus Gagliardus (u), ossa corporis humani constare lamellis sibi mutuo applicatis, sic tamen ut non semper & ubique arctissime uniantur, sed inter illas relinquuntur interstitia, per quæ vasa satis numerosa decurrunt. Omnium pulcherrime hoc apparet in ossibus cavis majoribus, uti v. gr. in osse femoris, humeri, tibie &c. In medio enim loco horum ossium lamellæ arctissime unitæ apparent, & firmissima ossis compages ibiprehenditur: Ubi vero a medio ossis utrimque versus ejus extrema lamellæ ossæ pergunt, incipiunt internæ lamellæ secedere ab incumbentibus, atque notabile interstitium relinquunt. Quo magis autem pergitur versus extrema, eo plures lamellæ secedunt; donec tandem in extremis hujus ossis tenuis tantum crusta ossæ superfit; quæ tegit & defendit mirabilem illam cellulofam fabricam, quæ in ossibus majoribus circa illorum extremitates observatur. Dum enim secedunt per omnem ambitum cavi ossis lamellæ a se mutuo, angustatur ossis cavum, tandemque in extremitatibus nullum fit, to-

(r) Lib. de ossibus in Proemio Charter. Tom. IV. pag. 9. (s) Ofscol. Nov. pag. 304. (u) Anatom. ossium pag. 20.

mano inserviant usibus, non tamen omnino dura & arida sunt, prout in sceletis conspiciuntur, sed succulenta, & pluribus adhuc vasis irrigata, quæ & per ipsam ossis substantiam, & in cava illorum, liquores deducunt. Unde ratione horum vasorum continentium, & fluidorum contentorum, omnia eadem mala ossibus accidere poterunt, quæ in partibus mollioribus observantur: simulque patet, in illa imprimis ætate ossa his morbis magis obnoxia esse, quæ mollioribus partibus magis sua natura accedunt, id est in junioribus, quod & quotidiana observata testantur. Unde & spina ventosa, uti postea patebit, fere tantum in junioribus deprehenditur. In decrepita senectute arida & exsucca facta a levibus etiam causis franguntur; sed aliis ossium morbis minus affici solent.

Docuerunt præterea observationes fidelissimæ, per morbos ossa sic mutata fuisse, ut amissa soliditate naturali carni mollium acquisiverint. Refert Petrus (x), quod, aperto abscessu circa femoris cum coxa articulatum nato, invenerit femoris ossis caput, & ossis ischii cavum, colore & consistentia carnem omnino referentia, sed mole multum aucta, atque adeo mollia, ut a levi etiam tactu sanguinem funderent: Dicitque egregius ille vir, quod sæpius similem ossium degenerationem in mollem & carnosam substantiam viderit. Ex quibus omnibus satis patet, mollium partium morbos etiam in ossibus obtinere posse: Quod adhuc magis confirmabitur ex illis, quæ Anatome in ossium fabrica detexit.

to hoc spatio repleto cellulari ossæ fabrica. Nam inter secedentes lamellas ossæ ubique ossæ propagines emergunt tenues, quæ separatas lamellas inter se uniant, & in situ quasi retinent; simulque relicta interstitia in minores cancellos subdividunt. In ossibus vero minoribus, quæ magnum cavum non habent, uti verb. grat. in phalangis digitorum, non apparet illa unio & concretio laminarum in medio, sed plurimæ laminæ ex interioribus tota sua longitudine distant ab incumbentibus, & cancellos tales ossæ non tantum versus extrema, ut in majoribus ossibus observatur, sed ubique formant. Unde etiam apparet ratio, quare longe debiliora sint hæc ossa, cum robur ab unitis & concretis plurimis lamellis ossæ pendeat. In cranio similes lamellæ ossæ observantur, quæ sibi mutuo incumbentes calvarie ollam constituunt, & manifesta inter has interstitia in quibusdam calvariis observare licet.

Interstitia hæc inter has lamellas secedentes relicta vestiuntur suis membranulis, quas plurima vasa perreptant. Docuit hoc injectionibus suis Ray-sobius: & in recens mactatorum animalium ossibus ma-

jori-

toribus, absque ullo artificio adhibito, hujus rei veritas apparet: adeoque non mirum est, ossa partium mollium morbos pati, cum & simile vasorum genus, & eosdem liquores, habeant.

Ossium autem hæc lamellis sibi mutuo incumbentibus fabrica pulcherrime respondet illis, quæ in morbis quandoque observantur. Dicitum fuit in vulnere capitis historia §. 249. si, pericranio læso, diu nudatum fuerit os, illud colorem suum mutare, & tandem squamam corruptam separari ab osse supposito sano. Dumque pulcherrima arte minimis terebris (vide §. 252.) pertunditur locus affectus in osse, per hæc foraminula emergunt viva vasa supposita, & separant corruptum, & deinde retexitur perditam ossis substantiam, novumque Periosteum formant, simili modo ac in partibus mollioribus perditam substantia recrefcit. Con-

stitit autem observationibus ibidem memoratis, non requiri ad hanc rem, ut ad diploen usque perterebretur locus affectus, (ibi enim vasa esse nemo negabit) verum in minoribus malis sufficere levissimam terebrationem, & tamen vascula per hæc foraminula emergere. Manifestum ex his ergo est, quæ corrupti ossis tegmine libera cito satis emergunt. Celsus (v) de vitiatissimis ossibus curandis agens jam dixerat: Oportet autem ante omnia os nudare, ulcere exciso, & si latius est ejus vitium, quam ulcus fuit, carnem subsecare, donec undique os integrum pateat: tum id, quod pingue est, semel iterumve satis est admoto ferramento adurere, ut ex eo squama secedat, aut radere, donec jam aliquid cruoris ostendatur, quæ integri ossis nota est. Nam necesse est aridum sit id, quod vitiatum est.

§. 514. ET prout hæc spatiosa (513.) majora, eo os ibi propius accedit structuræ partis mollis.

Cum enim interstitia hæc inter secedentes lamellas relicta membranulas habeant vasculis irrigatas, quo ampliora fuerint hæc spatiosa, eo major ade-

rit horum vasculorum numerus; adeoque os in illo loco quam proxime ad partium mollium structuram accedet.

§. 515. IDEOQUE aptius ibi (514.) pati eos morbos, qui aliter molles partes occupare dicuntur.

Ex ante dictis hoc satis patet. Adsunt enim hic vasa & humores, æque ac in partibus mollioribus proprie dictis. Omnia ergo quæ in præcedentibus de nimis debili, vel & nimia firmitate vasorum dicta fuerunt, omnesque spontaneæ humorum degenerationes, pariter hic locum habere poterunt. Pote-

rit humorum motus per hæc vasa nimis incitari, vel & nimis tardus esse. Obstructio, solutio continui, inflammatio, & omnes ejus sequelæ pariter ob eandem rationem æque in ossibus, quam in partibus mollioribus, adesse poterunt.

§. 516. TALIS est latior circa juncturas pars, quam densior, minusque vasculosa sit in osse medio.

Dicitum fuit in Commentariis §. 513. lamellas, ex quibus ossa majora corporis constant, in medio ossis arctissime sibi mutuo uniri & vix ulla interstitia relinquere; hinc maxima erit illo in loco ossis soliditas, simulque vel nulla, vel paucissima tantum & minima, vasa inter has lamellas decurrere poterunt. Cum autem versus extrema sensim magis magisque a se mutuo recedant lamellæ, & spatiosa inter has media augeantur; latefcet os circa juncturas, sed simul debilius erit, & facilius lædi poterit, quia crusta illa ossæ externa, ex unitis inter se lamellis ossæ facta, ibi tenuissima est. Dixit Clopton Havers (vv) quod observaverit in osse femoris, latera ejus in medio osse, antequam ulla lamellæ secesserant, quintuplo crassiora esse, quam in capite ejusdem ossis. Verum in simili femoris osse, quod tædiofa arte præparatum possideo, inveni latera in medio vigescuplo crassiora

esse ad minimum tenui illa crusta ossæ, qua caput ossis femoris, & trochanter major, & inferior ejus pars tibie articulata, teguntur. Adeoque patet, quare versus juncturas os partium mollium morbos frequentius patiatur. Unde etiam in fracturis longe pejora mala metuuntur, si circa latiorem ossium partem prope juncturas fuerint, ob vasorum numerosorum læsionem, & liquidorum effusionem & corruptelam, uti in Commentariis §. 342. 343. dictum fuit. Requirebatur autem major firmitas in mediis ossibus, quam versus extrema: quia, dum v. gr. totum corporis pondus ossi femoris innititur, maxima vis in medium os agit. Simulque arctissime hic unitis lamellis cavum nascitur, medullæ locandæ inserviens, atque etiam augetur ossis robur: demonstraverunt enim Mechanici, cylindrum cavum difficilius frangi cylindro solido, in quo eadem materiæ quantitas est (x).

§. 517. HINC (514. 515. 516.) prima morborum in ossibus distinctio.

Ut aliquid distincti in morbis ossium tradendis habeatur, necessarium erit illos in quasdam classes disponere, prout variæ partes ossium fabricam constituentis affectæ sunt: diversi enim penitus horum morborum erunt effectus; & alia requiretur curatio, prout hæc illæve partes laborant. Prima autem

tem horum morborum divisio desumitur a loco, quem occupant, in ossibus scilicet majoribus articulatis: prout nempe vel in media, solidissima horum ossium parte vel circa extrema hærent; ubi crassiora quidem sunt hæc ossa, sed minus firma, & cellulosa fabrica constant.

Tom. II.

(vv) Lib. VIII. cap. 2. pag. 1508. (ww) Ofscol. pag. 37. (x) Académ. des Sciences l'ap 1702. Hist. pag. 258.

§. 518. **O**ssa, præter vasa mollibus communia (§. 517.) partibus, in suis cellulis, latioribus (§. 516.) habent vesiculas oleo subtili medulloso ibi secreto, & in suos usus aservato, plenas; hæ vesiculae, majores circa juncturas, circa densitatem ossis sensim abolentur, & in canales pingue vehentes tenuissimos versæ, evanescent fere.

Cum ergo ossa in parte sua latiori circa juncturas magis accedant ad structuram partium mollium, poterunt imprimis in illis locis omnes morbos in partibus mollibus observatos pati. Sed præterea in ossibus aliud quid obtinet, unde pessimorum in his morborum origo sæpe pendet. Oleum enim medullosum satis tenue in cellulosa hac ossium parte hæret, a sanguine arterioso secretum, in vesiculas collectum, quæ & cum se mutuo, & toto systemate medulloso in majori ossium cavo hærente, communicant, & per poros cartilaginum, quibus extrema ossium articularum incrustantur, transfundant in articularum cava, ut una cum glutinoso glandularum hic positarum humore faciant linimentum, quo mobiles articuli inunguntur (vide Commentaria §. 362.). Præterea & hæ vesiculae medullosæ, inter secedentes lamellas osseas locatæ, videntur etiam his lamellis ossis largiri medullaris olei partem, qua ossium nimia fragilitas cavetur. Uti enim patebit postea in Commentariis §. 524. in illis locis, ubi lamellæ ossis arctissime uniuntur, per poros his insculptos ingreditur oleum medullare, & inter lamellas sibi mutuo incumbentes distribuitur; cum in solidissima & media ossium parte non detur adeo locus inter lamellas osseas, ubi vesiculae medullosæ locari possent. Duplicem ergo usum videtur habere medullosum oleum his folliculis, in cellulosa ossium parte locatis, contentum: lubricare nempe articulos, & inter lamellas osseas se diffundere, ut ossium nimia ariditas præ-

caveatur. Unde etiam, dum vel per morbos, vel in decrepita senectute, deficit illud oleum medullare, articuli difficilius moventur & crepitant; atque ossa, non amplius hoc oleo inuncta, a levi etiam vi fraguntur.

Quanta autem copia olei medullaris in cavernosa hac ossium parte contineatur, patet in ossibus bovinis costis: postquam enim omnis medulla, majori horum ossium cavo contenta, educta fuit, si findantur horum ossium extrema, vel malleo percussantur, magna adhuc copia tenuis olei medulloso exit. De fabrica horum folliculorum, medullosum oleum continentium, postea §. 524. dicetur, cum similes omnino sint, ac illi, qui medullam in majorum ossium medio cavo hærentem constituunt; solaque differentia sit, quod in cavernosa ossium parte pauci folliculi simul, vel forte & singuli tantum in minoribus cancellis, hæreant; cum medulla congeries sit plurimorum talium folliculorum, una communi membrana comprehensorum. Ubi jam major distantia est inter secedentes ossis lamellas, patet facile, plures folliculos tales locari posse; in illis vero locis, ubi contiguae sunt hæ lamellæ, vel saltem quam minimum a se mutuo distant, nulli tales aderunt, sed vel per tenuissimos canales ex his folliculis propagatos distribuitur inter lamellas oleum illud tenue, vel per poros illos (de quibus postea dicetur) lamellarum ossearum idem illud oleum ingreditur.

§. 519. **H**inc (§. 518.) altera morborum in ossibus classis.

Nova hic morborum in ossibus origo, quatenus nempe folliculi illi medullarem oleum tenuissimum continentes afficiuntur, unde olei illius pessima

corruptela; & plurima mala fiunt, quæ postea §. 526. enumerabuntur.

§. 520. **H**abent ossa periosteum externum convexa ambiens, tegens, vasa arteriosa in cellulas, inque medullam ferens, venosa excipiens, magna, parva, numero infinita.

Demonstravit *Clopton Havers* (y), omnia corporis ossa tegi tenui membrana, pellucida fere, & acutissimi sensus, quæ variis fibrarum stratis, sibi mutuo incumbentibus, non vero intertextis, constat. Fibræ hæc parallelo ductu ad se mutuo, & secundam ossium longitudinem, decurrunt. In quibusdam locis crassior hæc membrana apparet, & fibris se mutuo decussantibus vario ordine consistere videtur; verum hoc fit a musculis, illorumve tendinibus, supra periosteum decurrentibus, antequam ossibus inferantur. Observavit præterea, periosteum supra ossa decurrens illa deferere illis in locis, ubi ligamenta, ossa articulata nectentia, oriuntur, & hæc ligamenta superfundere, sicque ad vicinum os pergere; uti alia occasione in Commentariis §. 343. dictum fuit. Unde credidit, periosteum tantum esse continuationem unius ejusdemque membranæ, quæ, a dura matre originem ducens, cranium investit, & deinde supra omnium reliquorum ossium superficiem extenditur. Membrana hæc, supra ossa expansa, illorum cavitatibus & eminentiis variis

perfectissime se accomodat, adeoque omnem illorum superficiem tegit. Illa vero pars ossium articularum, quæ ligamenti, capsulam articulare constituentibus, continentur, periosteo destituitur; cum, uti modo dictum fuit, in his locis ossa deserat, & supra ligamenta pergat. Nihil ergo ad ossa venire, neque aliquid inde redire potest, nisi periostei ope. Omnes ergo arteriæ, quæ pro nutritione & incremento ad ossa veniunt, vel & in cellulosa illarum fabricam penetrant, aut per distincta foramina ad medullam in majorum ossium medio cavo collectam feruntur, prius per Periosteum transeunt: pariterque venulæ residuum sanguinem revehentes in Periosteo ordinantur. Unde hæc membrana tota vasculosa est, uti arte sua pulcherrime demonstravit *Ruysschius* (z), atque vasorum ramulis, ex periosteo in os pergentibus, venulisque inde redeuntibus, omni fere in puncto ossi nectitur, atque ideo firmissime adhæret, imprimis in junioribus. In decrepita enim senectute, plurimis vasis jam abolitis, laxius ossi adhæret periosteum observatur. *Clopton Havers*

(y) *Cleol. nov. pag. 13. &c.* (z) *Advers. Decad. 3. Tab. II. fig. 6.*

Havers (a), qui pulcherrima sua de ossibus observata scripsit, antequam *Ruysschii* inventa orbi erudito innotuerant, firmam illam Periostei cum ossibus cohesionem miratus credidit, hanc membranam ossibus firmissime accrescere illo ætatis tempore, quando adhuc mollia & glutinosa quasi erant: viderat tamen egregius ille vir, minimis fibrillis, ex Periosteo in ipsam ossis substantiam emissis, illud ossi uniri: constitit autem postea *Ruysschianis* inje-

ctionibus, fibrillas illas esse vascula ex Periosteo in os tendentia, atque numero fere infinita. Neque tantum majoribus ossibus vasculosum Periosteum imponitur, verum etiam & exiguis adeo auditus ossiculis, quæ Periosteo carere magni in arte *Viri* dixerant, similis membranula tenerrima datur: & internam tympani cavitatem suo etiam Periosteo regi, vasculis innumeris prædita, invenit *Ruysschius*, & figuris expressit (b).

§. 521. **H**inc (§. 520.) iterum morborum tertia series in ossibus.

Quæcumque ergo causa liberum humorum per vasa periostei transitum in os, vel eorum reditum ex osse in periosteum impediverit, poterit in ipso osse morbos facere, licet causa horum morborum prima &

efficiens non in ipsa proprie dicta ossis substantia, sed tantum in periosteo, hæserit. Ratio ex illis, quæ præcedenti paragrapho dicta fuerunt, facile patet. Unde iterum nova morborum in ossibus classis habetur.

§. 522. **H**abent ossa periosteum internum cava medullæ receptacula ambiens, tegens, vasa arteriosa in vesiculas medullosas distribuens, venosa excipiens, magna, parva, numero infinita.

Periosteum illud internum non adeo facile demonstratur, quam periosteum externum: talis tamen membranula adesse videtur, sed tenerrima, cum duro ossis tegmine tutissime defendatur. Cranium dura mater investit, periostei interni munere fungens; sed cum hæc membrana vaginas emittit, quibus ex medulla oblongata & spinali egressi nervi tuto defenduntur, crassior & densior ejus fabrica requirebatur. In cavis ossibus majoribus ab omni externa injuria defensa hæc membranula, tantumque tegenda interna ossium superficiem & recipiendis vasis inserviens, non requirebat tantam firmitatem & robur; adeoque ob summam illam tenuitatem difficilius detegitur: In ossibus illis; quorum interior superficies tota cellulosa est, talis continua membranula non facile invenitur, cum adeo intricata hæc fabrica sit: uti etiam in ossibus majoribus circa extrema, ubi secedentes lamellæ osseæ mirabilem illam spongiosam substantiam faciunt. Sed hæc membrana imprimis adesse debet in illa parte majorum ossium, quæ arte unitis lamellis ossis solidissima est, & magnum cavum in medio habet, in quo medulla locatur. Monuerat *Ruysschius* (c), Anatomicos sæpe nimis liberaliter loqui de membrana, quam putant ipsam medullam ambire, dixitque, in ossibus, quorum tota cavitas plena est substantia osseo-spongiosa, aut osseo-filamentosa, non inveniri unam communem medullæ membranam; nec mirum, cum tunc non collecta, sed per cancellos illos dispersa hæreat medulla. Alibi tamen (d) ossis humeri ex puerulo, bifariam secundum longitudinem divisi, fabricam sic describit, atque etiam figura expressit: *substantia interior, quæ osseo-spongiosa, medulloso liquore imbuta, & membranula adeo tenui obsita, ut telam araneæ adæquet. Hæc autem superbit arteriis repletis, & exinde rubedine prædita.* Et in eodem thesauro (e) describit portionem ossis femoris ex infante, ferra divisam, in cuius cavo apparet membranula, instar telæ araneæ tenuis, quæ medullam ambit; uti etiam arteriolæ per illam dispersæ. Ex quibus satis apparet, teneram talem membranulam in cavis ossium inter-

nis hæere. Forte tamen dubium videri posset, an hæc membranula pertineat ad medullam, an vero ossis internum sit periosteum; vel demique an eadem membranula utroque fungeretur munere? sed si considerentur illa, quæ *Clopton Havers* (f) de medullæ structura habet, videbitur admodum probabile esse, hanc membranam a medulla distinctam esse. Dicit enim totam medullæ collectam molem tegi tenuissima & pellucida membranula, quæ in pluribus locis colorata apparet, ac si a sanguineis vasculis, per suam fabricam dispersis, ruberet. Ubi autem hanc membranulam a medulla, parum majorem consistentiam habente, caute separabat, vidit sæpius vascula per medullæ superficiem decurrentia integerrima mansisse; certissimumque se esse dicit, hæc vascula ad membranam illam incumbentem, nunc separatam, non pertinuisse: statimque postea dicit, quod hæc membrana ossi adhæreat, non tantum per exiguas venulas, verum etiam quod se infinet transversis poris, qui interna ossis superficie reperiuntur. Ex qua descriptione patet, tenerrimam membranulam internam ossium superficiem necesse, & sub hac vasa, procul dubio in alia membranula ordine disposita, per medullæ superficiem decurrere, adeoque distinctum foret internum illud periosteum a medulla ipsi contigua. Usus illius periostei foret ergo, non tantum vasa arteriosa in vesiculas medullosas distribuere, & venosa inde redeuntia recipere, verum etiam ipsius ossis vitæ & nutrimento, per vasa immissa in ossis substantiam & inde recepta, prospicere. An hoc forte docent miram observata in morbis ossium? Describit *Ruysschius* (g), & figuram addidit ossis cubiti, carie exesi, in cuius cavo continetur fistula ossea integre separata ab ossis cubiti substantia exteriori, ita ut undique mobilis esset. Non adeo improbabile videtur, a vitio quodam in periosteo interno nato affectam fuisse ossis partem internam, cui imprimis periosteum illud internum prospicit, & deinde partem ossis tubulatam internam secessisse a reliqua ossis exteriori parte.

§. 523. **H**inc (§. 522.) quarta morborum in ossibus divisio.

(a) *Osteol. nov. pag. 22.* (b) *Epist. Anatem. 6. pag. 10. & 11. Tab. XI. fig. 1. & 10.*
(c) *Advers. Decad. 3. pag. 32.* (d) *Theaur. X. Tab. III. fig. 2.* (e) *Num. 121. pag. 72.*
(f) *Osteol. nov. pag. 104. 105.* (g) *Theaur. X. Num. 79. pag. 169. Tab. II. fig. 1.*

Cum hæc membranula vasculis constet, uti modo dictum fuit, poterunt obstructio, inflammatio, & omnesque ejus sequelæ & hic locum habere; unde &

§. 524. **H**abent ossa in suis cavis infinitas vesiculas oleo subtili medulloso plenas, id aservantes, distribuentes & inter se mutuo, & inter lamellarum interstitia, & in cava juncturarum, & per poros rectos. Hæ vesiculæ arterias, venas, lymphæductus, adipos ductus, nervulos, membranulas, habent.

Dictum fuit §. 518. de vesiculis oleo subtili medulloso plenis, quæ in cellulosa ossium parte circa juncturas hærent: hic autem agitur de medulla propria dicta, quæ in majorum ossium cavo reconditur, & ex infinitis vesiculis simul collectis, & una comuni membrana inclusis, constat. Observaverat *Clopton Havers* (b), oleum medullosum non hære in cavo membranæ medullam ambientis effusum, sed in minimis vesiculis colligi, ex quarum adunatione fiunt lobuli majores, peculiari membranula vestiti; ex horum dein lobulorum unione tota medullæ massa, in majorum ossium cavis conspicua, componitur. Videntur autem minimæ illæ vesiculæ, oleum medullosum continentes, communicare inter se; uti pariter & lobi, ex collectione harum vesicularum facti; unde oleum illud & ad ipsius ossis substantiam, & ad cava juncturarum, venire poterit ex omnibus medullæ locis, etiam diffitis. Dum enim talis lobuli medullaris membranam lædabat *Havers*, vidit, non simul & semel, sed gradatim tantum effluere oleum medullosum, sensimque tamen evacuari totum per lenem pressionem, quæ leviter comprimeret, nec frangeret tamen, minimas illas vesiculas: Dum medullæ durioris partem igne liquabat, videbat liquefactum pingue gradatim diffuere, lobulis & vesiculis vacuis remanentibus. Confirmatur hoc ulterius inde, quod majori motu, & nutrimenti defectu, minuatur medullæ quantitas; angeatur vero quiete, & pleniori victu: quod pluribus experimentis constitisse affirmat *Du Verney* (i); qui & medullæ fabricam similem describit, ac modo dictum fuit. Oleum autem illud medullosum triplici modo videtur exire posse ex illis vesiculis, in quibus collectum hæret. Vel enim per vesiculas & lobulos communicantes versus extrema ossium derivatur, atque ibi per poros cartilaginum, quibus extremæ ossium articulationum cavitates exsulant (vide Commentaria §. 362.), ut expeditissimi motus fieri possent absque attritu & detritione ossium motorum: atque ideo etiam post validos motus medullæ copia minuitur. Vel forte attenuatum hoc oleum venulas minimas absorbentes ingreditur, sanguinique miscetur: certe in morbis acutis videmus sæpe, paucorum dierum spatio omnem corporis pinguetudinem fere consumi. Ultimo videtur & hoc oleum medullosum ipsam ossium substantiam ingredi, illisque conciliare debitam cohesionem & unctuositatem. Dum indagabat vias illas *Clopton Havers* (k), quibus oleum medullosum ossium substantiæ se insinuat, invenit, internam ossium laminam numerosis foraminulis pertundi, per quæ tamen post sollicitum examen nulla vasa ad

(b) Osteolog. nov. pag. 166. &c.
(i) Académ. des Sciences l' an. 1700. Mem. 255.
(k) Osteolog. nov. 42. &c.
(l) Ibidem pag. 46. &c.
(m) Ibidem pag. 44.

os contiguum male afficietur, & proxime supposita medulla pariter vitium contrahere poterit, de qua re statim dicitur.

medullam tendere, vel ab illa redire, vidit. In proxime sequenti lamella ossea similes poros vidit, sed non incumbentes directe prioribus, verum aliis locis positos, adeoque non poterit directa via ex foraminulis internæ lamellæ oleum medullosum ingredi sequentis lamellæ poros; sed debet illud oleum, postquam primam lamellam penetravit, inter hanc & secundam lamellam pergere, donec simili poro occurrat in hac lamella, quem ingrediatur, atque inde inter secundam & tertiam lamellam iterum decurrat, donec & hujus poros ingrediatur, sicque successive inter lamellas ossis distribuatur, donec ad extimam illarum superficiem pervenerit. Foraminula illa, quæ oleum medullare ingreditur, transversos poros vocavit Auctor; vias autem illas, secundum quas oleum illud transversis poris receptum inter lamellas osseas decurrit, antequam proxime sequentis lamellæ poros transversos ingrediatur, vocavit poros longitudinales; quia ductum fibrarum osseas lamellas constituentium sequuntur. Monuit simul idem Auctor (l), longitudinales illos poros difficilius detegi, neque absque optimorum microscopiorum ope, omnium tamen facillime in costis; additque, quod pulcherrime illos distinguere poterit in densissima scapulæ parte, ubi lamellæ osseæ immediate cohærebant sibi mutuo; viditque medullam, hos poros longitudinales ingressam, lateribus illorum instar olei adhærere. Quin imo testatur, quod in osse humano, inter undecim vel duodecim distincta lamellarum ossearum strata, eosdem observare poterit. Transversi ergo pori medullare oleum transmittunt tantum; longitudinales vero illud inter lamellas deducunt; sicque lamellarum interstitia hoc oleo inunguntur. Illa autem olei medullaris per ossis substantiam distributio tantum obtinet illis in locis, ubi lamellæ osseæ sibi invicem contingunt; in illis vero locis circa juncturas, ubi inter illas notabilis distantia est; locantur vesiculæ medullares §. 518. descriptæ, quæ oleum illud facillime largiri poterunt.

Pulcherrima hac structura oleum medullare æqualissime per ossium substantiam distribuitur, cumque interna ossis lamella transmittere debeat illam copiam medullæ, quæ & propriis & lamellarum omnium incumbentium usibus inservire debet, hinc maximus in illa pororum transversorum numerus occurrit; minor in sequente; sensimque decrescit, prout magis versus extimam ossis superficiem pergatur; quam rem sic se habere invenit idem Auctor (m).

Sic-

Siccissima sic atque aridissima maximeque terrestres totius corporis partes, ossa nempe (vide §. 512.) tenuissimo oleo irrigantur; forteque ab hoc oleo terrestrium partium unio, tanquam ab interposito glutine, fit. Omni enim oleo, vi ignis expulso, ossa fragilia fiunt; atque eadem valido calcinata igne, dein oleo immerita, novam iterum cohesionem acquirunt; uti in Commentariis §. 21. dictum fuit.

Patet inde, quare ossa, pingui sic undique penetrata oleo, luculentum igni pabulum dent: adeo ut, referente *Herodoto* (n), Scythæ, præ lignorum penuria, succensis ossibus carnem victimarum coquant; imo, si defuerint lebetes, omnes carnes hostiarum in alvos illarum injicientes admista aqua, ossa succendant: sicque fiat, ut bos se ipsum excoquat. Simul apparet, quare nitidissima etiam sceleta, quamvis perforatis ossibus majoribus omnis medulla inter coquendum effluxerit, postea iterum flavescant; imo sæpe pingue oleum exsudent; sensim nempe oleo medullari, inter lamellas osseas distributo, versus ossium superficiem emergente.

A sanguine arterioso separatur oleum illud medullare, in vesiculis illis colligitur, & deinde ex his exit, ut destinatis a natura usibus inserviat. Observavit *Clopton Havers* (o), arterias ad medullam tendentes penitus distinctas esse ab illis, quæ per ossium substantiam vitales humores deducunt, atque etiam per foramina singularia ossibus insculpta in medullam usque deferri; sic tamen ut non recta penetrent in ossium cava, sed oblique decurrant per ossium substantiam, antequam ad medullam perveniant, & quidem satis notabili sæpe longitudine: vidit enim idem Auctor (p), talem arteriam per sesquipollicis spatium intra ossis substantiam decurrere, quamvis ossis crassities in hoc loco octavam pollicis partem vix excederet; neque tamen potuit detegere, quod talis arteria in toto hoc decursu aliquos ramulos per ossium substantiam dispergeret (q). Postquam hæc arteria in cavum ossis venit, solet plerumque dividi in duos ramos, quorum singuli versus extrema opposita ossis tendunt, & innumeris ramulis per vesiculas medullosas dividuntur. Licet autem microscopio viderit egregius Auctor, plurima vascula sanguinea per minimam vesicularum medullarem dispergi, ingenue tamen fatetur, se non potuisse detegere, an singulæ vesiculæ talia vascula habeant: imo videtur fuisse in ea opinione, hoc minime requiri, cum secum invicem communicent vesiculæ, adeoque secretum fabrica arteriosa oleum medullare in quibusdam vesiculis possit etiam ad alias venire. Injectionibus tamen *Ruyschianis* patuit, totam medul-

lam in omni sua parte vasculis talibus præditam esse; adeoque admodum probabile videtur, similem apparatus vasculorum in omnibus vesiculis medullaribus obtinere.

Postquam vero secretum fuit oleum medullosum, residuus sanguis minimis venulis traditur, quæ collectæ in majores trunculos tandem in unicum definiunt venam, quæ plerumque per idem foramen, per quod arteria ingreditur, solet exire. Observavit tamen laudatus auctor, minimas venulas, a medulla venientes, ipsi ossium substantiæ immergi, atque ibi disparere: forte hæc venulæ arteriarum medullam nutriunt sanguinem revehant; nam & in aliis multis corporis locis observatur arteriarum venarumque duplex apparatus, quorum unus secretioni peculiaris liquidi inservit, alter partis ipsius vitæ & nutrimento.

Cum autem per injectiones & illæ partes medullæ rubent, quæ absque his candidæ & pellucidæ apparent, patet, & minores vasorum series hic adesse, adeoque & lymphatica vasa: probatur hoc etiam inde, quia omnia cava corporis, majora aque ac minor, tenuissimo exhalante liquido madescunt, adeoque & similes venulæ absorbentes hic aderunt.

An autem hic adiposi ductus adsint, quibus in vesiculis collectum oleum medullare deferretur ad loca destinata, nondum se observare potuisse fatetur toties jam laudatus auctor (r), creditque potius, harum vesicularum contigua latera poris pervia esse, quibus ex una in aliam aditus pateret. Insignes tamen invenit ductus adiposos (s), per quos ex cavernosa ossis parte in articulationum cava oleum medullare transit.

Nervos in medulla adesse, demonstravit *Du Verney* (t), vidit enim, una cum arteria & vena nervum per ossis substantiam ad medullam tendere, atque observavit, tria hæc vasa eadem vaginula, quæ periostei productio est, includi. Præterea sensum doloris in medulla percipi directis experimentis evicit. In nolocomiis enim, dum post membrorum exstirpationem renovabatur apparatus, sæpius jusit, nudam medullam rarius attingi, statimque ægri doloris molesti sensum exprimebant. Utque nullum dubium circa hanc rem superesset, coram Academia Parisina membrum animalis vivi femur rescuit, deinde expectavit paulisper, donec dolor, crudelis hujus operationis comes desisset: tuncque stylum per medullæ substantiam adegit, statimque animal æcerimi doloris signa dedit. Experimentum hoc aliquoties iteratum fuit, similibus cum cautelis, atque eodem successu.

§. 525. **H**inc (§. 524.) quinta & ultima, ex hac divisione, morborum in ossibus differentia.

Cum ergo in intimis ossium medullis tam varii humores, tam numerosa vasa adsint, omnes fere morbi hætenus recensiti & hic contingere poterunt. Adeoque nova hæc & ultima morborum in ossibus divisio erit. Primo enim considerabantur morbi, quatenus in ipsa proprie dicta ossium substantia hærent, quorum diversitas inde deducebatur, prout vel latiore & cellulosa ossium circa juncturas

partem, vel mediam & solidiorem, occupabant. Secundo dictum fuit de vesiculis, oleo medulloso plenis, in cellulosa parte ossium hærentibus, atque aliud morborum genus inde nasci posse, patuit. Tertio actum fuit de Periosteo externo, ossa convexa ambiente, atque & in hac parte nova morborum origo descripta fuit. Quarto de Periosteo interno similia fere dicta sunt. Quinto & ultimo

(n) Melpomene five Lib. IV. pag. 240. 241.
(o) Osteol. nov. pag. 162.
(p) Ibidem pag. 37.
(q) Ibidem pag. 162.
(r) Ibidem pag. 169.
(s) Ibidem pag. 173.
(t) Académ. des Sciences l' an. 1700. Mem. pag. 255. &c.

timo medulla in majorum ossium cavis ex optimo-
rum Anatomicorum inventis fabrica & usus tradita
sunt, ut & morbi in hac parte orti cognosci
possent. Hisque omnibus jam præmissis evidentior
haberi poterit morborum in ossibus observatorum

§. 526. **S**I medullosum (§. 518. 524.) oleum in suis vesiculis, emissariis, vel in ossium intersti-
tiis stagnat, calore & motu vitali acre, putridum, saniosum fit; secretionem no-
vam impedit; vasa adferentia, fecernentia obturabit; vesiculam suam inflammabit; dein
suppurabit; vel gangrenosa putredine corrumpet liquida & vascula; hinc ossea ipsa substantia
viscosa orba, liquido vitali privata, acris erosio, in cineritiam quasi calcem vertitur, ubi re-
nuissima, id est in cellulis apophysium: sic dolor, calor, pulsatio, tumor, abscessus, caries
contingit pessima. Stagnatio hæc ab omni obstructione oriri potest (vid. cap. de Oblstr.).
Si autem ex interno malo, tum fere Spina Ventosa audit.

Agitur hac paragrapho de illis morbis, qui ossibus
accidunt, quando oleum medullosum, a sanguine
arterioso secretum, collectum in vesiculis in cellu-
losa ossium parte dispersis, vel in iisdem in medul-
la aggregatis, stagnat & corrumpitur.

Ex illis, quæ §. 524. dicta sunt, patuit, oleum il-
lud in vesiculis illis minimis colligi, & fervari ad
debitos usus, atque forte ibidem pro tempore sta-
gnare, vel saltem tardissime moveri. In animalibus
enim quiescentibus illud magna copia accumulatum
solet inveniri; post validos vero corporis motus mul-
tum minuitur. Adeoque per stagnationem intelligi-
tur talis conditio hujus olei medullosum, vel partium
illud continentium & deducendum, per quam non
possit obedire illis motibus, qui ad usus hujus olei
in fanitate necessarios requiruntur. Debet enim o-
leum illud medullosum posse exsudare in articulo-
rum cava, ut lubricentur articuli, debet insinuari inter
lamellarum ossium interstitia; debet posse transire
libere ex minimis illis vesiculis in similes proxime
accumbentes, donec ad loca illa perveniat. At qua-
cumque ergo causa impediatur ille olei medullosum
motus, fiet stagnatio. Sed videmus, blandissima etiam
pinguia sponte in horrendam acrimoniam mutari,
quædam citius, alia ferius. Oleum amygdalinum
blandum, dum recens pressum habetur, æstivis ca-
loribus intra paucos dies adeo fit acre, ut fauces
adurat, dum deglutitur. Butyrum pariter eodem mo-
do solet corrumpi, sed non tam cito. Verum quidem
est, libero aeris accessu multum accelerari hanc cor-
ruptelam; adeoque medulla, in ossium cavo stagnans,
ob hanc rationem tardius corrumpetur, tamen diu-
turna mora similiter degenerabit. Calor autem vitalis
stagnans illud oleum cito putrefaciet, imprimis
cum ex propria indole medulla admodum prona sit
in putredinem: paucis enim diebus sanissimorum etiam
animalium mactatorum medulla solet corrumpi
& foetorem intolerabilem spargere; simulque, de-
structa oleosa tenacitate, distillat in saniem tenuem
sed putridissimam. Patebit facile pessima mala tunc
necessario sequi debere, si consideretur partium me-
dullare oleum fecernentium, colligentium, & dedu-
centium tenerima fabrica. Arteria enim ad medul-
lam tendentes, simulac in ossis cavum pervenerunt,
deponitis, ut videtur, callosis tunicis, adeo pulposa
& molles evadunt, ut etiam annosi bovis medulla
intra digitos facillime conteri possit in liquamen o-
leosum. Semel ergo nata hic corruptela, oleum me-
dullare, in saniem acrem mutatum, erodet vesicu-
las, quibus continetur, & vicinas adhuc sanas de-
struet similiter, dum illas alluit, sicque in parva
etiam medulla parte natum tale malum propagabi-
tur per omnia hæc loca. Poterunt ergo hæc vascula

Diagnosis; atque ex iisdem firmior patebit Progno-
sis, horum morborum varios eventus designans;
simulque indicationes curatoriæ, in singulis ali-
quando diveris, ex artis regulis poterunt determi-
nari.

inflammari, omnesque sequi inflammationis effectus:
verum benigna suppuratio hic vix locum habere po-
terit, cum acerrima saniei putridæ indoles sit; &
licet hæc fieret, collectum pus in loco clauso hæ-
rens, neque inde educi potens, similiter attenuaretur
& putresceret. Unde destructis vasis vitalibus harum
partium necessario gangrenosa corruptio sequetur,
& quidem pessima.

Præterea hæc sanies, aucta quotidie malignitate,
pejor redditur, omnemque internam ossis cavi super-
ficiem alluit, adeoque & membranam externam me-
dulla, & periosteum internum, brevi destruet: os-
sea ergo substantia, vasis vitalibus sic orba, acri sa-
nie erodetur pariter, & destruetur. Omnium autem
citissime hoc fiet in latiore ossis parte (vide §. 519.),
sive in cellulis apophysium, ubi ossea substantia ten-
errima est, & inter disjunctas a se invicem lamel-
las vesiculæ hærent; adeoque in his locis corruptum
oleum medullare lamellas osseas ab utraque parte
alluit, ergo & citius destruet. Circa solidissimam
vero ossium partem tardius destruetur ossea substan-
tia, quia & densius os est, & corrupta sanies inter-
nam tantum ossis lamellam tangit: sensim tamen
hæc sanies, (augeatur enim cum acrimonia tenuitas)
se insinuabit poris lamellæ externæ, sicque inter
lamellas osseas pergere poterit eodem modo, ac
de medulloso oleo dictum fuit §. 524. atque hæc ra-
tione ossea substantia eroditur: ita ut etiam soli-
dissima ossa, destructa omni cohæsiōne, in calcem
fatiscant. Ubi de ossibus fractis agebatur, consistit,
ossa etiam majora corporis, cariōsa facta, minima
vi fracta fuisse (vide §. 344.)

Cum ergo inflammatio, omnesque ejus sequelæ, in
his locis adesse possint; & ex dictis ad §. 524. con-
sistat, medullam læsam dolere, patet ratio, quare do-
lor, calor, pulsatio &c. hic deprehendantur. Miri etiam
tumores observati fuerunt ab hac causa, dum
lamellæ osseæ a se mutuo sensim magis remotæ, im-
primis versus juncturas, immaniter auxerant natura-
lem ossis affecti molem. Foemina lapsu genu contude-
rat, atque postea in loco læso tumor apparuit, qui &
in partibus mollibus & in ossibus ipso hære videbatur:
octo annorum spatio sensim auctus tumor fuerat in ma-
gnam molem. Externa dein læsione vulnus in parte
anteriori & superiori illius tumoris factum fuit, atque
os ipsum denudatum, sensimque extima ejus pars
secessit; tuncque apparuit cavum in parte cavernosa
ossis tibiæ adeo amplum, ut decem uncias liquidi
injecci caperet, ne guttula quidem per vulnus exe-
unte. Cum extirpatio sola superesse videretur, inte-
rimque in gravida muliere hæc non tentari posset,
dilata fuit operatio, donec perperisset. Post partum
autem pessime computruerant omnia, & paulo post
periit

periit (u). In eodem ossis tibiæ loco ingentem ta-
lem tumorem vidit Petrus (v) quo aperto invenit
massam carneam pugno majorem, in caverna ossea
undique latentem, una cum pure foetido, quam e-
duxit, & postea ossis partes corruptas tenaculis, imo
& cuneo & malleo, reseculit, atque feliciter tam
grave malum curavit. Ex quibus patet, partes mol-
les, in cellulosa parte ossium circa juncturas, mi-
rum in modum sæpe degenerare posse, atque in-
flammationes, abscessus &c. hic aliquando inveniri.
Ubi vero oleum medullosum corrumpitur, terri-
ma mala fiunt, & pessima ossium caries, quæ tunc
adesse dicitur, quando os corruptum in pulverem
quasi fatiscit, & specillo exploratum non resistit am-
plius. Unde Celsus (vv) dixit: in cavie quidem ex-
pedita cognitio est, si specillum tenue in foramina de-
mittitur, quod magis minusve intrando, vel in sum-
mo cavie esse, vel alius descendisse testatur. Pessi-
mum ergo ossium vitium caries, totalem fere eorun-
dem corruptelam indicans aut erosionem: leviora
enim ossium vitia, separatis lamellis corruptis per
exfoliationem, sanari solent; caries nunquam, sed
ferro vel igne tolli debet, donec ad viva perven-
tum fuerit.

Cum ergo plurimæ causæ obstructionis, uti ex ejus
historia patet, stagnationem hanc olei medullosum ef-
ficere possint, apparet, terribila hæc mala a variis
admodum causis originem deducere posse. Illa
autem, quæ vi externa vasa comprimere aut destrue-
re possent, minus hic locum habent, cum duro esse
fatis tuto defendatur medulla. A validis tamen con-
tusionibus, & fracturis ossium, lædi posse medul-
lam, nullus dubitat. Ubi autem, absque ulla læsio-
ne externa, ab interno vitio ortum duxerit olei me-
dullosum corruptio, tunc plerumque solet a Medicis &
Chirurgis vocari Spina Ventosa, que a Rhaze Medico
Arabe celeberrimo primo descripta fuit (x), &
hoc nomine vocata, quia consistebat hic morbus in
corrosione & corruptione ossis, una cum dolore pun-
gente & tumore. Ubi enim hoc malum, a medulla
corrupta incipiens, os erodit, integumenta mirum
in modum tument, imo & ipsa ossis substantia sæpe
in maximam molem distenditur. Displicuit hoc no-
men Marco Aurelio Severino, qui integrum tracta-
tum de hoc morbo scripsit, maluitque vocari, græ-

co verborum complexu, Pædarthrocacem, quasi pæ-
rorum ad articulos malum, quia & pueris famili-
re erat hoc malum, & circa articulos frequentius
observabatur (y). Sequentem vero dedit hujus morbi
definitionem: Pædarthrocace abscessus est corrupto-
rius, seu spaciellismus ossis, circa articulum in pue-
ris, ex primis spermatis, & mensuræ sanguinis, in-
quinamentis non repurgatis, per congestum illapsis &
computrescentibus, natus (z). Non negavit tamen, a-
dultioribus hoc malum contingere posse, atque e-
xemplum adultæ mulieris hoc morbo laborantis ad-
ducit (a). Ad vigesimum quintum annum usque
tum viros tum foeminas hoc morbo laborantes se
observasse dicit Petrus de Marchettis (b), non autem
proveciori ætate, nisi antea eodem morbo tenta-
ti nondum convalescent. Cum vero in Rachiticis
pueris ossium circa articulos tumores, absque illo-
rum corruptela, observentur frequentissime, Pædar-
throcace nomen magis ambiguum videtur esse. Imo
videtur alio in loco Severinus (c) ipse vacillare,
dum noluit ita facile asserendum esse, quod Spine
ventositas & Pædarthrocace una eademque res esset.
Non incongruum erit ergo, spinæ ventosæ nomen
retinere ad hunc affectum designandum, cum Rhazes
primus auctor, qui aliquid distincti de hoc morbo
memoria tradidit, illo usus fuerit; poteritque
ex illis, quæ in hac paragrapho dicta fuerunt, satis
limitari illius significatio, quod nempe sit ossis cor-
ruptio, a vitio in ipsa medulla nato originem du-
cens; adeoque ossis corruptela in parte interiori os-
sis primo incipit, sensimque progrediendo per totam
ejus substantiam pergit, donec eroso, vel a tumente
ossis substantia distracto, periosteum, dolor & tumor
incumbentium fiat. Ubi vero ossis corruptela, in
exteriori parte incipiens, versus interiora pergit,
licet tandem ipsam medullam etiam inficiat, caries
ossis vocabitur: sic simul evitabuntur omnes illæ li-
tes, quæ inter eruditissimos auctores agitantur, an
spina ventosa Arabum Græcis antiquis cognita & de-
scripta fuerit, nec ne. Cariem enim ossium, illo-
rumque siderationem (σφοδρασιον) illis cognitam
fuisse, nullus dubitat; illa autem ossium corruptio,
quæ a medulla prius affecta ortum ducit, apud ve-
teres græcos non legitur.

§. 527. **L**iquet signa hujus mali, & status (§. 526.), esse signa inflammationis profundæ, nec
ad tactum externum ferventis.

Quam maxime dolendum est, malum hoc sæpe
non cognosci, nisi fero, quando nempe osse penitus
corrupto incumbencia incipiunt in tumorem attolli.
Unde omni cura attendendum est, ut, quantum
possibile sit, in ipsa sua origine detegatur. Difficil-
limum autem hoc sæpe esse patet facile, si consi-
deretur, in mediis ossibus latere malum. Lucem
tamen in his tenebris dare poterunt sequentia. Si
cognoscatur talis esse morbosa cacochymia in corpo-
re, a qua novimus per observata Medica ossa fre-
quentissime affici. Tales sunt imprimis Lues Vene-
rea, Scorbutus, & Rachitis in junioribus, qui po-
tremus morbus, uti postea in ejus historia dicitur,

sæpe magnam suspicionem latentis labis Venereæ le-
noris habet. Ex his novimus, causas prædisponen-
tes ad hunc morbum in corpore adesse. Præsentis
autem morbi signum fere tantum habetur unicum,
nempe dolor profundus, pertinax, molestissimus,
in intimis ossibus, uti ægri solent ipsi dicere, hæ-
rens, cum sensu lentæ erosionis. Accedit, quod do-
lor ille calore corporis majori in lecto, vel post va-
lidos corporis motus, aut aromatum vel vini ma-
jorem copiam assumtam, augeatur. Licet autem pars
dolens valide rematur, vel fricetur, nullum inde
doloris augmentum fit; nec mirum, cum durum
os impediatur, ne tactus externus in locum affectum
age-

(u) Acad. des Sciences l'an. 1737. Hist. pag. 61.

(v) Traité des Maladies des os Tom. II. chap. 16. pag. 389.

(vv) Lib. VIII. cap. 2. pag. 508.

(x) Freind. History of Physick Tom. II. pag. 55.

(y) M. Aurel. Sever. de recond. abscess. natur. pag. 337.

(z) Ibid. pag. 355.

(a) Ibid. pag. 347.

(b) Observ. Medic. Chirurg. rarior. sylloge pag. 118.

(c) De Recond. abscess. natur. pag. 355.